

1 Verksamhetsidé

Grunden för ett fungerande samhälle

Sektorn arbetar med och ansvarar för avfall och VA (Vatten och Avlopp) och i det ingår ansvarar för drift, underhåll och utveckling av vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät samt en del nödvändiga kringfunktioner. Verksamheten klassas som samhällsviktig.

Under de kommande åren finns ett enormt stort investeringsbehov inom VA som följd av nya lagkrav, klimattförändringar, växande befolkning samt åldrande anläggningar.

VA är taxefinansierad med och får ej blandas ihop eller användas till skattefinansierad verksamhet.

2 Övergripande kommentar

Kriser avlöser varandra och expansionstrycket i Östersund är högre än på mycket länge. Alla dessa händelser påverkar sektorn på flera olika sätt.

Säkerhetsarbetet som har pågått under några år aktualiseras och får nytt fokus och nya infallsvinklar. Ett exempel var den hotande brist av kemikalier som visar på brister i vårt svenska samhälle och det tog lite tid, men nu är det tvärfunktionella samarbetet mellan kommuner, myndigheter och Länsstyrelser igång, och det går framåt. Detta gör även att vi får "hemläxor" och behöver göra en del åtgärder. Faran är fortfarande inte över och det arbetas på nationell nivå för att säkra situationen.

Kriget i Ukraina påverkar verksamheten på flera olika sätt, som ovan nämnda kemikaliebristen, men nu seglar brist på andra komponenter också upp, extremt långa leveranstider, höga kostnader för bränsle och el. Detta påverkar driften, och fokus är att hela tiden ligga på ett lager av kritiska komponenter, men också att upprätta planer på vad vi gör om inte rätt detaljer kommer i tid. Investeringsprojekten påverkas också av detta, med förlängda ledtider, vilket försenar arbetet samt leder till mycket högre kostnader och stora osäkerheter.

För att sektorn skall ha en chans att klara alla de utmaningar som vi idag känner till, och allt det som vi inte ser idag men vet kommer, så arbetas det ständigt på utveckling av organisationen och hur vi jobbar. Att verkligen använda all den kompetens som finns på bästa sätt är enda sättet att klara av detta på. Ett exempel på en sådan förändring är att en av de seniora enhetscheferna släpper chefsansvaret, och blir teknisk expert och kommer bidra på heltid med sina kunskaper och erfarenheter i de många olika projekt som kräver expertkunskaper. Östersunds kommun växer på ett sådant sätt som vi inte har gjort på många år, om någonsin. Att bygga infrastruktur för detta kräver expertis på ett helt annat plan än vad vi är vana med. Detta gör att vi hela tiden jobbar med den interna rörligheten, för att bredda och utveckla vår personal och därmed också förhoppningsvis fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare. Detta kommer att behövas, då vår verksamhet också står för en betydande del av pensionsavgångar de kommande åren.

För att veta att verksamheten utvecklas åt rätt håll och hela tiden jobbar med ständiga förbättringar och effektiviseringar, så har det under 2021 i sektorns ledningsgrupp arbetats fram ett antal nyckeltal kopplat till kommunens mål, och som beskriver verksamheten och hur den går. Dessa nyckeltal har under 2022 börjats arbeta med och registrera värden. En utvärdering av nyckeltalen genomfördes under hösten 2022, där det beslutades att en del nyckeltal plockas bort, en del justeras och några nya tillkommer. Ambitionen med nyckeltalen är att både verksamheten, men också politiken ska kunna följa utvecklingen tydligare och enklare.

Till detta kommer även ett behov av att ha ännu bättre kontroll på de arbeten som görs, och som inte är en del av den dagliga driften. Det är en stor mängd stora och små projekt och utredningar. För att synka och få mer kontroll styrs nu verksamheten ännu hårdare mot projektarbeten. En massiv utbildningssatsning genomfördes därför i sektorn under 2022 för att utbilda all den personal som kan

komma att bli involverad i denna typ av arbete på ett eller annat sätt. För att sätta projektprocessen, landa i alla roller och vilket ansvar och förväntningar som finns på respektive roll. Parallellt arbetar cheferna med ett nytt planeringsunderlag som skall ge mer kontroll över kostnader och resurser.

Eftersom det är så mycket som händer i Östersund, och de taxor som används för att bekosta verksamheten bygger på gamla rutiner och strukturer, så arbetas det aktivt med VA-taxan. Det görs ett stort omtag, där konsulter som är experter på taxor och uppbyggnad av taxan är anlitade. Utgångspunkten är Svenskt Vattens modell. Planen är att nya VA-taxan skall vara klar att presenteras i början av 2023, för att hinna diskuteras och beslutas i tid för att börja gälla 2024.

Nedan finns enheternas beskrivningar om vad som händer inom verksamheterna och vilka utmaningar som finns.

2.1 Viktiga händelser under året

Dricksvatten & Automation

Driften:

Perioden har varit mycket lugn för driften, med i princip inga haverier eller större katastrofer. Vi är i en period på året då vi gör en del utredningar och renoweringar/underhåll i våra reservoarer. Det görs för att vi ska få kontroll på våra anläggningar och kunna sätta in åtgärder i tid. Automatisk avläsning av stationer är ett projekt som pågått under våren och det är nu sjösatt. Det leder till att driftpersonalen istället kan lägga tid på annat när dom ser över våra anläggningar. Vi har bytt ut vår Co2 tank här på Minnesgärdet, ett arbete som blev klart nu i vår.

Kvalitet:

Östersund/Minnesgärdet: Råvattnet har varit relativt stabilt förutom under perioden i oktober då sjön vände. Turbiditet, färg och temperatur påverkas mest av att sjöns skiktningar ändras. Kvaliteten på utgående dricksvatten har varit bra men med fortsatta störningar gällande pH. Kvalitetsutredning för en reservoar har pågått och akuta åtgärder är utförda för att förbättra vattenkvaliteten. De första proverna visar på goda resultat av åtgärderna men kvaliteten kommer följas upp långsiktigt.

Kvalitetsproblem i Lillsjöhögen sedan ombyggnation våren 2022 har nu spolats bort. Åtgärder genomfördes för att säkra kvaliteten till kunderna under tiden kvalitetsproblemen fanns. I övrigt har de yttre verken och respektive distributionsområde haft mycket god kvalitet utan anmärkningar.

Viss kapacitetsbrist i ett av dom yttre verken sommartid, spolning utav båda råvattenbrunnarna utförd och det gav gott resultat

Projekt:

Häggenås VV är igång och de markarbeten som vi internt gjort är klara. Entreprenören har påbörjat markarbeten och deras projektering pågår. Kommer dra igång på riktigt snart med gjutning och husbygge. P.g.a. förseningar så hann vi inte arbeta upp budgeten vi hade 2022 och behöver därför skaka fram 2 Msek 2023 för att klara budgeten för projektet.

Två reservkraftsentreprenader avslutade och slutbesiktade.

Näs VV överbyggnad är klart. Nu drar vi igång fas 2 där vi under 2023 ska byta el och maskin, projektering påbörjad och genomförande plan arbetas fram just nu.

Svedje TS är en station som vi ska ersätta med en ny, det blir en station med en mindre reservoar inuti. Leverans av byggnad gjordes nu i mellandagarna och installation kommer försenas lite för gjutningen utav plattan blev inte bra.

Förstudien för Lockne grundvatten förlängdes till i vår.

Avslutat ett stort arbete med vår IT-säkerhet

Slutbesiktat Näs VV

Uppstart av Häggenås VV projektet

Leverans av ett digitalt nyckelsystem är klart

Slutbesiktad två reservkraftsentreprenader

Genomfört en del säkerhetshöjande åtgärder på våra anläggningar

Utökat vår nödvattenkapacitet

Inga oplanerade driftstopp av Vattenverken

Ny Co2 anläggning till Minnesgärdet

Kommit igång med det projektorienterade arbetssättet

Tryggar tillgången till dricksvatten i Lit VV

Flertalet energieffektiviseringar, ett exempel är en anläggning där vi sparade ca 25% nu i December

Renoverat en större reservoar

Ledningsnät

Under året har fokus varit på drift och underhåll av ledningsnätet samtidigt som arbete med arbetsmiljön och kulturen i arbetsgruppen. Utbildning i projektförståelse samt övergång till projektbaserat arbetssätt skapar förutsättningar för bättre projektgenomförande. Feedbackutbildning ger förutsättningar för att arbete bättre tillsammans och utveckla arbetsklimatet på arbetsplatsen.

Fler rutiner har skapats för att tydliggöra hur anslutningar av sprinklers utförs på ledningsnätet

Ledningsnät fortsätter med underhåll och nybyggnation av VA-nätet. Spillvattennätsutbyggnad i Fåker och VA-utbyggnad för Annersia har påbörjats.

Avloppsanläggningar

Det har inte varit några större händelser på avloppssidan under tertialet och vi håller våra utsläppsvillkor på samtliga anläggningar. Det som avviker mot det normala är att vi hitintills haft årets högsta flöde i januari efter några dagar med kraftigt regn. Det normala är att dom högsta flödena brukar inträffa i april-maj i samband med snösmältning och tjällossning.

Ett större industriutsläpp från Frösöparkområdet orsakade problem med skumbildning i en av våra större pumpstationer

Arbeten som är utförda: renovering av gasklocka, byte av drivning skarpspel i i mellansedimenteringen, rengöring av av förtjockarna, bytt luftreningsmetod från barkfilter till ett UV/kol aggregat, bytt till nytt styrskåp i sandfånget.

I Lit är arbetet med att anlägga en ny avloppspumpstation klart och den är driftsatt.

På Göviken har ett antal driftprojekt för utbyte av maskinutrustning är i stort sätt klara.

Byggnationen av ett nytt avloppsreningsverket i Tandsbyn fortgår, Bygget planeras vara klart i mars 2023.

Byggnation av nytt labb pågår.

Strategi

Arbetet med utökning av verksamhetsområdet för VA på Annersia är igång. Avtal för en partneringentreprenad kring utbyggnad av verksamhetsområde för spill- och dricksvatten på Annersia tecknades under våren 2022 med PEAB, och projekteringen är nu påbörjad. Projektet går in i en aktivare fas 2023 och kommer att synas både i området och i informationsflödet i större grad. En tydligare budget och tidplan är presenterad och kommer att fortsätta arbetas med under projekteringen.

Arbetet med en etablering i Torråsen fortsätter, förutsättningarna har blivit justerade och än är det inte klart med hur det ska kunna lösas.

Göviken laboratoriet är under byggnation, bedöms bli klart under 2023.

Ett flertal utredningar pågår, bland annat kring exploateringar på norra Frösön, industrietableringar i Verksmon m.m.

2.2 Utmaningar och framtidsutveckling

Resurserna fortsätter att vara en utmaning för alla enheter och det är svårt att hitta ersättare till vakanser och vi har fler i personalen som ligger på gränsen till utbrändhet. Belastningen på enheten är mycket stor.

Leveransproblem och stora förseningar av material, elektronikutrustning, ledningsutrustning, fällningskemikalier påverkar både driften och alla projekt.

Skalskydd samt övrig säkerhet, arbete pågår men är långt ifrån klart, både utmaning och framtidsutveckling.

Projektprocessen och ett projektorienterat arbetssätt håller på och implementeras på sektorn. Prioritering mellan projekt kommer bli en stor utmaning, resurserna är för få för att kunna hantera allt som önskas.

Fortsatt stort renoveringsbehov i alla delar av verksamheten

Dricksvatten & Automation

Nya dricksvattendirektivet medför en del utmaningar.

Arbetssätt och prioriteringsordning för Automation jobbas på, viss omfördelning av arbetsuppgifter. Köpa in mer tjänst av extern eller rekrytera, men det är svårt.

Trångt på Minnesgårdets VV vilket medför arbetsmiljöutmaningar.

Vidare Implementeringen utav underhållssystemet fortsätter.

Avloppsanläggningar

När det gäller hantering av avloppsslam vet vi fortfarande inte vad som kommer att gälla i framtiden, det man tror från Svenskt vatten är att Sverige kommer invänta ett EU direktiv som kommer gälla hela VA Sverige.

Då Östersund växer och nya verksamhetsområden tillkommer och ansluts är det dags att hitta en ny plats för att bygga ett nytt avloppsreningsverk som avlastning för Göviken. Göviken har sina begränsningar för utbyggnad både vad det gäller yta, närheten till befintlig bebyggelse och vad som nuvarande tillstånd medger.